



Нашите учители: Българско училище "Орфей" – Линц
Publiziert am 22. Mai 2014 von Melange Bulgaren

„Изучаването на български език в многоезична среда е турбо-фитнес за мисленето” казва г-н Димитър Дунков, преподавател по български език и литература

Училище „Орфей” в Линц е създадено през 2009 г. по инициатива на едноименното Българо-австрийско родителско дружество, което и до днес го ръководи. Учебните занимания се провеждат в Europa gymnasium-LISA и в VHS, като и на двете места има създадени библиотечни фондове. Към момента в училището се обучават 20 ученици от 1-ви до 12-ти клас. Те имат шанса да получават знания по български език и литература, история, география и роден край от доц. Димитър Дунков като могат и да положат международна IB-матура по български език и литература. Заниманията по рисуване и пеене са поети от г-жа Анахид Илиева и г-жа Хайгануш Нарадиян. Ето и как те виждат работата си като учители.

Доц. д.ф.н. Димитър Дунков, преподавател по български език и литература



В Австрия бях вече от 16 години, в Линц от пет, когато изживях най-радостния за мен момент: научих, че група родители са организирали обучение по български език за децата си. Е, това е! Браво! След време ми позвъни една от майките: учителката им излизаше в майчинство и на хората им трябваше заместник за известно време.

Колебах се близо месец, дали да се заема с тази тегоба: беше встрани от непосредствената ми професия, никакъв опит с деца, далеч от плановете ми да довърша започнати проекти и книги в оставащите ми до пенсия няколко години.... Притесняваше ме и мисълта за все още непознатата за мен българската общност в Линц. Дали е общност? Ами ако и тук тя се е „разпарцалила” на взаимнонепонасящи се групички..Вече го бях изживял на други места.... Уви, „клонирането”се оказа факт и в Линц, но за това научих едва след като вече си „сложих главата в торбата”.... Оставих библейските преводи настрана, носовките и еровете можеха да почакаат, но децата не...И така, през март 2008, поех „за малко” часовете по български език с една група от 6-7 деца.

Началото, най-трудното, хората си го бяха вече положили. За мен оставаше, мислех си, по-лесното: да се стабилизира и развие, доколкото може, обучението по български език в Линц. От няколко години вече водех курсове за възрастни и с детската група цикълът се затваряше: български език от 5 до 105-годишна възраст. Целта ни/ми беше и е да не оставим дете без възможност да посещава уроци по български, разбира се, без натиск и „агитки” сред родителите (за последното Господ е наспорил други....).

Помня всяка минута от първите ми уроци: от студентската практика, от първите семинари и лекции като университетски преподавател. Но от първия ми урок с децата от Линц, помня и секундите. Зад гърба си имах стотици лекции, упражнения и доклади, но никога не съм се притеснявал така, както преди първия

ми час с децата. Те ме огледаха от глава до пети, при мен дойде едно момиченце, представи се – „Аз съм Лаура“, и ми каза:

„Ами ти не си толкова страшен!“

Слава Тебе, Господи! Олекна ми. За всеки случай бях взел със себе един микрофон (вече водих предавания по „Радио България“- RadioFRO Linz), сложих го на масата, децата се нахвърлиха отгоре му, викаха колкото им държат гърлата... и нещата тръгнаха.

Радостно за мен изживяване беше и създаването на Българското училище „Орфей“ в Линц през 2009-а. Първоначално групата беше в едно от основните училища към местната училищна инспекция.



За да оцелее, класът трябваше да се оформи като самостоятелно звено, в него да се включат и други деца, независимо от това, в кое българо-австрийско дружество членуват родителите им, да мине под егидата на едно родителско настоятелство

Първи урок с децата 29.02.2008 г.
снимка доц.Дунков, личен архив

Идеята ми беше в духа на българската възрожденска традиция: съществуването и развитието на училището да съответства на нуждите на най-заинтересуваните – родителите и децата, а не да зависи от интересите (особено битови) на учителите. Спомням си и едни от първите ми думи, с които се обърнах към хората:

„Училище не се прави за учителите, а за учениците.“

Бяхме в идеална ситуация: родителите и децата не зависиха от мен и аз не зависих от тях. Във всеки момент можеха да ме сменят с друг преподавател. Хубавото беше, че всички, които тогава имаха отношение към обучението по български език в Линц, и родители, и преподаватели, подкрепиха тази идея и работеха за реализирането ѝ. Това са безспорно моменти, които радват и въодушевяват.

Създаде се Българо-австрийско родителско дружество и училище към него – първите легитимни в Линц и Горна Австрия. За име избрахме „Орфей“ – насочващо към най-древното културно наследство по българските земи и то с общоевропейско значение. И австриец, и българин ще го разбере. А и беше „неутрално“; мислехме си, че така няма да дразним началствата на други дружества. От разговори с родителите научих, че и по-рано, преди „Орфей“, в Линц е имало няколко групи от деца по български език, но към мое време тези групи или вече ги нямаше, или са били формално, „крипто“ съществуващи, може би колкото някое дружество да си отчита дейност...

Така че „Орфей“ беше от ново качество, което ни даде възможност да участваме и в започналите тогава специални програми на българското МОМН за българите в чужбина. Душата на цялата работа по организирането и узаконяването на дружеството и училището беше г-жа Мариета Ридъл. Без нейния ангажимент и плам едва ли щеше да има обучение по български език за деца и ученици в Линц. Този романтичен и поне за мен приятен период продължи около година.

Училището – цел, а не средство към нещо друго.

Проблеми в работата ми? Колкото искате. Когато училището и обучението по български език е ЦЕЛ на учители, родители и ученици, то тогава „Дай ми, Боже, проблеми!“ Решаването им носи удоволствие и развитие.

Няма смисъл от много убеждаване: съществуването на училището зависи от единомислието и единоедействието между родителите, учителите и българо-австрийската общност по места. Благодарение на подобно единство в един период 3-4 години именно „орфейчетата“ и нашето родителско дружество представяше България и българската култура култура в Линц и Горна Австрия и то на фона на замрялата дейност на тогавашните българо-австрийски културни дружества тук.

Когато преди десетина години обикалях обществените библиотеки на Линц не можах да видя и една книга на български език. Къде с моя личен фонд, къде с дарения от Агенцията за българите в чужбина или от родителите, но именно нашето училище създаде българския библиотечен фонд в Линц. Сега в него има няколкостотин книги, карти, атласи, енциклопедии, български филми на DVD и т.н.

Като погледне човек назад в годините, може ли да не се радва на стореното от „Орфей“?

В ход е и нашата инициатива за създаване на Българска църковна общност „Св. Климент Охридски“ в Линц и Горна Австрия.

Нерешими стават проблемите, когато те не се поставят открито, но най-вече, когато училището не е цел, е само средство към нещо друго...

Изглежда концепцията за единно българско училище в Линц не се харесваше на някои, не отговаряше на амбициите им и неизбежните противоречия между думите и делата им зачестиха.

Инцидентни „производствени злополуки“ има и в учителската гилдия, то си е нормално. Те стават неизлечимо хронични, когато причинилите ги не владеят две хубави български думи: „срещих“ и „простете“. И в един момент, за да се запази въобще преподаването на български език в Линц, родителският съвет трябваше да се раздели с подобни немощни в българския език люде...

Наистина е неприятно, когато сега лукаво ме подпитват: „А Вие от кои сте? От другите ли сте?!“ Просто казвам „Аз съм от българския език, госпожо.“

„Светата Троица“ на езиковото обучение: слушане, говорене, писане.

Каквито и технически и методически „Best Seller“ да се появят на учебникарския пазар, успешно обучение и овладяване на който и да било език не става без ежедневно „почитание“ към тази троица...и от страна на родителите. Колкото и опитен и ентусиазиран да е учителят, без системна съпричастност на родителите особен резултат няма да има. Не може само да доведеш детето си до училището, и то от време на време, и с това да се изчерпи ангажиментът ти. Е, добре, но тогава недей насреща да искаш, детето ти да владее български език....

Сред най-честите оплаквания на учителите е „липсата на подходящи учебници“. Успокойте се, драги ми просветители, „подходящи“, а още по-малко „иделни“ учебници за нашите условия никога няма да има.

Затова – „Помогни си сам, за да ти помогне и Господ!“

Сред удоволствията за мен беше и това, сам да си подготвям материалите и текстовете: за всяко дете отделна гатанка, друга поговорка, надяваш се да я прочете, радваш се като я разбере. Всъщност, тези материали бяха и за родителите – да седнат заедно с децата си и да прегледат, какво предстои на следващия урок.

Много неща съм пратил за стара хартия, но плановете за отделните уроци с децата съм си запазил, прехвърлям ги от време-навреме и се чувствам пет-шест години по-млад...

Един от първите призиви, които съм отправял към родителите е:

Всеки ден говорете с децата си на български език, дори за пет минути.

Пет минути на ден, на определена тема, в определен час ако искате, е по-ефективно, отколкото пет часа, но един път седмично.

По-голямата част до децата, с които имах и имам часове, са родени или израстнали в Австрия в двуезична среда. Неоправдани са страховете на част от родителите, особено от чисто български семейства, че, ако децата им изучават и български език, ще имат проблеми с доброто овладяване на немски. Точно обратното, особено, ако първият/майчиният език е българският.

Изучаването на български език в многоезична среда е турбо-фитнес за мисленето

Пак да си го припомним. Първият/майчиният език е базата, на която се формира и гради по-нататък цялостното езиково чувство на човека. И то започва още в майчината утроба. Език и мислене са взаимно свързани. Паралелното изучаване на езици от различни езикови семейства и групи, напр. славянски език, от една страна, и германски или романски, от друга, развива мисленето неимоверно, по-бързо и по-ефективно дори, ако се изучават паралелно два езика от едно и също езиково семейство или група, напр. испански и португалски или немски и английски. А този мисловен турбо-фитнес рефлектира положително и върху останалите процеси (анализ, синтез) и предмети – математика, химия, физика и т.н.

И друго, което се опитвам да внушавам на родителите. Езикът е основен културен феномен. Той съхранява и предава напред в поколенията достиженията на един народ във всички сфери на живота. Поради географското си положение, исторически развой и контактите си с другите езици от Югоизточна Европа българският език е особено богат на понятия, изразни средства, със силно развита абстрактност. Затова е важно децата да изучават или поне да слушат българска реч: всяка чута или научена песен, гатанка, приказка, облечена народна носия, всяко изиграно хоро разширява кръгозора на детето.



Радвам се, че успях да „навия“ нашите ученици да участват в програмата „Детско и ученическо радиоутро“ на „Радио България“, която водят на вълните на RadioFRO – Linz, допълва уроците по български. И, подшушнато на ухо, за радиопредаванията те дори се подготвят по-добре, отколкото за традиционните занимания в клас – та нали ще ги слушат близки и роднини, приятелчетата.... А и по време на записите е голямо шоу...

Христа и Спасена Попови

Но в контраст на това не мога и не бива да премълча:

„Детето ми ще учи български, ако е безплатно!“, „Детето ми такова нещо няма да облече!“, т.е. българска народна носия...

Това са най-тъжните неща, които в почти 40-годишната ми българистична дейност трябваше да чуя и то от „българогласни“.

Опитвам се да разбера тези родители. Направили са всичко възможно и максимално бързо да се откажат от българското си гражданство. Имали са своите си основания, тяхно право си е. Но поне да не лишават децата си от досег с един език и една култура. След 10 години, когато децата им пораснат, те ще ги упрекват: „Защо не ни научихте на български?!“

Да, но проблемът с идентичността? Той няма да подмине нито едно от децата: „австриец ли съм, българин ли съм?“. Едни от тях по-леко ще го изживеят, други по-драматично. За родените тук, дори и в български семейства, „Високи, сини планини..“ са ... Алпите, Дахщайн, това е реалността...

Аз самият съм израстнал в бежанско семейство и знам какво е: хем си наш, хем си чужд.

Но ако успея да науча децата на уважение към България, към страната, от която са мама и/или татко, баба и дядо, приятелчетата от лятото, ще съм доволен.

Какво аз днес научих от децата?

Това е дежурният въпрос след всеки мой урок, лекция, семинар.... Да оставим настрана теорията (учебният процес е двупосочен и т.н.). Всяка мимика, всеки жест на децата е сигнал и урок за учителя. Когато нещо им говоря, обяснявам и в очите им има блясък, нещата са наред. Ако се замъгляват, нещо не правя както трябва... В чисто лингвистичен план ме възхищава тяхното езиково чувство: встрани от академичния конгломерат от граматични норми и правила словотворчество им е напълно смислено и съдържателно. Понякога си мисля, дали една граматика на българския език „От деца за възрастни“ би ни насочила по-добре към реалностите и перспективата на езика/речта?

От „Зайченцето бяло“, през „История славяноболгарская“ и „Нощем с белите коне“, че и нататък – предизвикателство си е в рамките на час-два да се „преустройваш“ и влизаш в светогледа на две-три генерации ученици след теб ...и то без да се инфантилизираш или правиш на полупубертет, а съвсем сериозно да подхождаш към тях; неестественото поведение и нотки в гласа децата „маркират“ веднага. „За децата се пише както за възрастните, само че по-добре“, нали така?

Удоволствие си е да виждаш, как палавниците „изкласяват“, започват и те да те изпитват, да спорят с теб и накрая да чуеш: „Г-н Дунков, мисля, че вчера на IV-матурата по български писах добре“. Задоволството на учениците, че са учили български при теб, в Линц, увереността в знанията им, независимо каква ще е оценката на „потайните“ проверяващи – и това ако не е радост! Пожелавам на всеки български учител „задграничник“ да я изживее.

Разбира се, децата с тяхната откровеност и директност – те са и коректив в нашето ежедневие и поведение. А и е казано: „Бъдетете като децата, защото тяхно е царството небесно!“

Честит празник на светите братя Кирил и Методий!

Мариета Ридъл е жената, на чийто ентузиазъм, енергия и постоянство се дължи създаването на Българо-австрийско родителско дружество и училище „Орфей“. Когато дъщеря е й едва 4-годишна, тя мисли как да й осигури уроци по български

и приятелчета, с които да си говори на майчиния език. Така неофициално събира няколко майки и започват занимания. За да текат по-лесно уроците, Мариета Ридъл организира наемането на зала в местното читалище. За нея е много важно децата да не губят българското в себе си, да учат стихотворения, песни, българска история и литература. Така се стига и до създаването на българското училище „Орфей”, на което тя е училищен настоятел



„Доволна съм от начина, по който се развива училището.”, споделя Мариета Ридъл – имаме кръжок по рисуване, планираме създаването на детски хор.” Според нея, за да се върви успешно напред, трябва учители, ученици и родители да работят заедно, да гледат в една посока и да бъдат постоянни в желанието си да осигурят качествено образование на децата.

Мариета Ридъл (в дясно) и Анахид Илиева (в ляво) в класната стая

От два месеца **Анахид Илиева** води курс по рисуване в училище „Орфей”. Всяка събота тя събира десетина деца на различна възраст и ги потапя в тайните на изобразителното изкуство. „Малките деца нямат нужда от специално обучение”, с усмивка разказва младата художничка – „Те са родени творци и заниманията с тях са много зареждащи и отпочиващи за мен”. Новите стативи в залата създават истинска творческа атмосфера в съботното ателие и всички с желание работят по предварително зададената тема. Макар и отскоро в ролята на учител, Анахид Илиева вече усеща всички хубави страни на професията, но и разбира колко много време поглъща тя. По повод светлия празник на българската просвета и култура, тя пожелава на останалите учители и учениците си да бъдат все така задружни и да стават все повече.



Хайгануш Нарадикян е най-новото попълнение в екипа на училище “Орфей”. От месец март младата учителка, която завършва магистратурата си в частния университет “Антон Брукнер”, преподава пеене на малка група деца. С голямо удоволствие тя разучава със своите питомци различни български детски песнички. Работа с тях е вдъхновяваща, но крие и някои предизвикателства, споделя Хайгануш Нарадикян.

Тя поздравява всички свои ученици и колеги с красивия български празник и им пожелава да са здрави и вдъхновени в работата си.